

Metodický pokyn č. 2/DZPaU/2019/MP

k uplatňovaniu nezdaniteľných častí základu dane podľa § 11 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov

Obsah:

Úvodné ustanovenie

1. oddiel Vymedzenie nezdaniteľných častí základu dane
 2. oddiel Nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka
 - 2.1 Uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka
 - 2.2 Spôsob preukazovania nároku
 3. oddiel Nezdaniteľná časť základu dane na manželku (manžela)
 - 3.1 Vymedzenie pojmov
 - 3.1.1 Manželka (manžel)
 - 3.1.2 Vlastný príjem manželky (manžela)
 - 3.1.3 Domácnosť
 - 3.2 Uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane na manželku (manžela)
 - 3.3 Spôsob preukazovania nároku
 4. oddiel Nezdaniteľná časť základu dane, ktorou sú príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie
 - 4.1 Uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane, ktorou sú príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie
 - 4.2 Spôsob preukazovania nároku
 5. oddiel Nezdaniteľná časť základu dane, ktorou sú preukázateľne zaplatené úhrady súvisiace s kúpeľnou starostlivosťou a s ňou spojenými službami
 - 5.1 Uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane, ktorou sú preukázateľne zaplatené úhrady súvisiace s kúpeľnou starostlivosťou a s ňou spojenými službami
 - 5.2 Spôsob preukazovania nároku
 6. oddiel Špecifické ustanovenia
 - 6.1 Zvýšenie základu dane
 - 6.2 Uplatnenie nezdaniteľných častí základu dane v prípade úmrtia daňovníka
- Záverečné ustanovenie

Úvodné ustanovenie

Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky nadväzuje na doplnenia zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZDP“) vykonané zákonom č. 344/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 344/2017 Z. z.“) vydáva metodický pokyn k uplatňovaniu nezdaniteľných častí základu dane podľa § 11 ZDP. Do tohto metodického pokynu sú prevzaté všetky časti pôvodného metodického pokynu (IRA č. 46/2016), ktoré sú aj naďalej aktuálne.

Cieľom metodického pokynu je zabezpečenie jednotného postupu pri uplatňovaní nezdaniteľných častí základu dane podľa § 11 ZDP.

1. oddiel Vymedzenie nezdaniteľných častí základu dane

Z ustanovenia § 11 ods. 1 ZDP vyplýva, že nezdaniteľné časti základu dane (ďalej len „NČZD“) sú sumy, o ktoré si daňovník, ktorý je fyzickou osobou, znižuje základ dane (čiastkový základ dane) alebo súčet čiastkových

základov dane zistený z príjmov podľa § 5 ZDP (príjmy zo závislej činnosti) alebo § 6 ods. 1 a 2 ZDP (príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti).

NČZD v súlade s § 11 ZDP sú:

- NČZD na daňovníka (§ 11 ods. 2 ZDP),
- NČZD na manželku (manžela) [§ 11 ods. 3 ZDP],
- NČZD, ktorou sú príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie (§ 11 ods. 10 ZDP),
- NČZD, ktorou sú preukázateľne zaplatené úhrady súvisiace s kúpeľnou starostlivosťou a s ňou spojenými službami (§ 11 ods. 14 ZDP).

Prehľad súm potrebných na výpočet NČZD za zdaňovacie obdobia 2014 – 2019			
	2014 - 2017	2018	2019
platné životné minimum	198,09 €	199,48 €	205,07 €
Nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka [§ 11 ods. 2 ZDP]			
19,2-násobok platného životného minima	3 803,33 €	3 830,02 €	3 937,35 €
44,2-násobok platného životného minima	8 755,578 €	8 817,016 €	9 064,094 €
100-násobok platného životného minima	19 809,00 €	19 948,00 €	20 507,00 €
Nezdaniteľná časť základu dane na manželku (manžela) [§ 11 ods. 3 ZDP]			
19,2-násobok platného životného minima	3 803,33 €	3 830,02 €	3 937,35 €
63,4-násobok platného životného minima	12 558,906 €	12 647,032 €	13 001,438 €
176,8-násobok platného životného minima	35 022,31 €	35 268,06 €	36 256,38 €
Nezdaniteľná časť základu dane - príspevok na doplnkové dôchodkové sporenie [§ 11 ods. 10 ZDP]			
v maximálnej ročnej výške	180,00 €	180,00 €	180,00 €

2. oddiel Nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka

V súlade s § 11 ods. 2 ZDP, ak daňovník v príslušnom zdaňovacom období dosiahne základ dane, ktorý **sa rovná alebo je nižší ako** 100-násobok sumy životného minima platného k 1. januáru príslušného zdaňovacieho obdobia (ďalej len „platné životné minimum“), NČZD ročne na daňovníka je suma zodpovedajúca **19,2-násobku sumy platného životného minima**. Ak daňovník dosiahne základ dane, ktorý **je vyšší ako** 100-násobok platného životného minima, NČZD ročne na daňovníka je suma zodpovedajúca **rozdielu 44,2-násobku platného životného minima a jednej štvrtiny základu dane**.

2.1 Uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka

Nárok na NČZD na daňovníka si môže uplatniť každý daňovník, **s výnimkou** daňovníka, ktorý je na začiatku zdaňovacieho obdobia poberateľom starobného dôchodku, vyrovnávacieho príplatku alebo predčasného starobného dôchodku zo sociálneho poistenia, starobného dôchodkového sporenia alebo dôchodku zo zahraničného povinného poistenia rovnakého druhu, alebo výsluhového dôchodku alebo obdobného dôchodku zo zahraničia (ďalej len „dôchodok“). Výnimkou je aj daňovník, ktorému bol dôchodok priznaný spätne k začiatku zdaňovacieho obdobia alebo k začiatku predchádzajúcich zdaňovacích období, ak suma tohto dôchodku je v úhrne vyššia ako suma NČZD na daňovníka (§ 11 ods. 2 ZDP). V súlade s § 11 ods. 6 ZDP, ak suma dôchodku v úhrne nepresahuje sumu, o ktorú sa znižuje základ dane podľa § 11 ods. 2 ZDP, zníži sa základ dane podľa § 11 ods. 2 ZDP len vo výške rozdielu medzi sumou NČZD na daňovníka (§ 11 ods. 2 ZDP) a vyplatenou sumou dôchodku.

Príklad č. 1

Zamestnanec po celý rok 2018 pracuje u jedného zamestnávateľa, ktorý je platiteľom dane (ďalej len „zamestnávateľ“) a súčasne poberá dôchodok (výsluhový) z ČR. Poberateľom dôchodku je od roku 2017. Môže

zamestnávateľ tomuto zamestnancovi za rok 2018 priznať nárok na NČZD na daňovníka, ak úhrnná suma dôchodku z ČR za celý rok 2018 predstavuje 6 017 €?

Zamestnancovi nárok na NČZD na daňovníka za rok 2018 nevznikne, nakoľko je k 01.01.2018 poberateľom dôchodku z ČR a úhrnná suma tohto dôchodku presiahla sumu NČZD na daňovníka. Zamestnávateľ uvedenému zamestnancovi základ dane o NČZD na daňovníka neznižuje.

Poznámka:

S účinnosťou od 01.01.2018 došlo k doplneniu ustanovenia § 11 ods. 6 ZDP (zákon č. 344/2017 Z. z.), ktoré sa týka rovnakého daňového posudzovania výsluhových dôchodkov poskytovaných podľa slovenských právnych noriem a výsluhových dôchodkov zo zdrojov v zahraničí, t. j. aj daňovníci, ktorí poberajú výsluhový dôchodok zo zahraničia, budú s účinnosťou od 01.01.2018 postupovať podľa § 11 ods. 6 ZDP. V zmysle prechodného ustanovenia § 52zn ods. 5 ZDP sa ustanovenie § 11 ods. 6 ZDP v znení účinnom od 01.01.2018 prvýkrát uplatnilo pri výpočte dane za zdaňovacie obdobie roka 2017.

Príklad č. 2

Daňovník v roku 2016 splnil podmienky nároku na výplatu dôchodku (starobného), ale o výplatu tohto dôchodku požiadal až 04.07.2018. Daňovník si každoročne NČZD na daňovníka uplatňoval v plnej sume. Dňa 14.10.2018 bolo daňovníkovi doručené rozhodnutie, v ktorom mu bol spätne priznaný dôchodok k 03.01.2016. Úhrnná suma spätne priznaného dôchodku za zdaňovacie obdobie 2017 predstavuje sumu 4 342 €. Od ktorého mesiaca daňovník nemá nárok na NČZD na daňovníka?

Vzhľadom k tomu, že v roku 2018 bol daňovníkovi priznaný dôchodok spätne k začiatku zdaňovacieho obdobia 2017, podal dodatočné daňové priznanie k dani z príjmov fyzickej osoby za zdaňovacie obdobie 2017 v súlade s § 32 ods. 11 ZDP. V tomto daňovom priznaní si podľa § 11 ods. 6 ZDP neuplatnil NČZD na daňovníka, nakoľko suma dôchodku za zdaňovacie obdobie 2017 bola vyššia ako suma NČZD na daňovníka za toto zdaňovacie obdobie. Lehota na podanie dodatočného daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby je do konca mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bolo daňovníkovi doručené rozhodnutie o spätne priznanom dôchodku, t. j. do 30.11.2018. V rovnakej lehote je dodatočne priznaná daň splatná.

V prípade uplatnenia NČZD na daňovníka za rok 2018 sa postupuje podľa § 11 ods. 6 ZDP, t. j. ak úhrnná suma dôchodku bude vyššia ako suma NČZD na daňovníka, nárok na NČZD na daňovníka za rok 2018 nevznikne.

Za zdaňovacie obdobie roku 2016 daňovník mal nárok na celú NČZD na daňovníka, pretože mu dôchodok nebol priznaný spätne k 01.01.2016.

Ustanovenie § 11 ods. 6 ZDP sa nevzťahuje na daňovníka, ktorý splnil napr. podmienky nároku na výplatu dôchodku a naďalej poberá invalidný dôchodok.

Nárok na NČZD na daňovníka [§ 11 ods. 2 písm. a) ZDP] si môže daňovník uplatniť v priebehu zdaňovacieho obdobia u zamestnávateľa alebo po skončení zdaňovacieho obdobia v ročnom zúčtovaní preddavkov na daň z príjmov zo závislej činnosti (ďalej len „ročné zúčtovanie“), alebo osobne prostredníctvom daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby (ďalej len „daňové priznanie“). Ak si daňovník uplatňuje NČZD na daňovníka u zamestnávateľa, zamestnávateľ na ňu prihladne vtedy, ak daňovník podá do konca mesiaca, v ktorom nastúpil do zamestnania, a každoročne najneskôr do konca januára alebo v priebehu zdaňovacieho obdobia písomné vyhlásenie podľa § 36 ods. 6 ZDP. Zamestnávateľ v súlade s § 35 ods. 1 písm. b) ZDP základ dane na výpočet preddavku na daň za kalendárny mesiac zníži o sumu zodpovedajúcu 1/12 NČZD na daňovníka [§ 11 ods. 2 písm. a) ZDP]. Pri mesačnom uplatňovaní NČZD na daňovníka nie je rozhodujúca výška dosiahnutého základu dane zamestnanca, nakoľko zamestnávateľ NČZD na daňovníka postupne znižuje v súlade s § 11 ods. 2 písm. b) ZDP až pri ročnom zúčtovaní [§ 35 ods. 1 písm. b) ZDP].

Nárok na NČZD na daňovníka má aj daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou, bez ohľadu na výšku zdaniteľných príjmov, ktoré mu plynuli zo zdrojov na území Slovenskej republiky, s výnimkou daňovníka uvedeného v § 11 ods. 6 ZDP.

2.2 Spôsob preukazovania nároku

Nárok na NČZD na daňovníka sa v zásade nepreukazuje. **Výnimkou je len ten daňovník - zamestnanec, ktorý bol na začiatku zdaňovacieho obdobia poberateľom dôchodku a suma tohto dôchodku v úhrne nepresahuje sumu NČZD na daňovníka** (§ 11 ods. 2 ZDP), pričom uvedené vyplýva z § 37 ods. 1 písm. b) ZDP. V súlade s § 37 ods. 1 písm. b) ZDP nárok na zníženie základu dane preukazuje zamestnanec zamestnávateľovi posledným rozhodnutím o priznaní dôchodku alebo dokladom o ročnom úhrne vyplateného dôchodku.

Ak si daňovník uvedený v § 11 ods. 6 ZDP uplatňuje NČZD na daňovníka prostredníctvom daňového priznania, nemá automaticky povinnosť k nemu priložiť doklad o dôchodku, ktorým by nárok na uplatnenie tejto NČZD preukázal. V daňovom priznaní uvádza len úhrnnú sumu dôchodku, ktorú dosiahol za celé zdaňovacie obdobie, pričom správca dane je oprávnený vyzvať daňovníka, aby nárok na uplatnenú NČZD na daňovníka preukázal. Pokiaľ ide o daňové priznanie typu A, daňovník v daňovom priznaní uvedie úhrnnú sumu dôchodku len vtedy, ak si uplatňuje NČZD na daňovníka v súlade s § 11 ods. 6 ZDP. Ak daňovník podáva daňové priznanie typu B, úhrnnú sumu dôchodku v daňovom priznaní uvádza len vtedy, ak si uplatňuje NČZD na daňovníka alebo dosahuje príjmy podľa § 6 ZDP (v tomto prípade je tento údaj potrebný na účely výpočtu poslednej známej daňovej povinnosti na platenie preddavkov na daň podľa § 34 ZDP).

3. oddiel Nezdaniteľná časť základu dane na manželku (manžela)

V súlade s § 11 ods. 3 ZDP, ak daňovník v príslušnom zdaňovacom období dosiahne základ dane, ktorý **sa rovná alebo je nižší ako 176,8-násobok** platného životného minima a jeho manželka (manžel) žijúca s daňovníkom v domácnosti v tomto zdaňovacom období **nemá vlastný príjem**, NČZD na manželku (manžela) ročne je suma zodpovedajúca **19,2-násobku platného životného minima**. Ak manželka (manžel) daňovníka **má vlastný príjem** nepresahujúci sumu zodpovedajúcu 19,2-násobku platného životného minima, NČZD na manželku (manžela) je rozdiel medzi sumou zodpovedajúcou 19,2-násobku platného životného minima a vlastným príjmom manželky (manžela). Pokiaľ vlastný príjem manželky (manžela) presahuje túto sumu, NČZD na manželku (manžela) sa rovná nule.

Ak daňovník dosiahne základ dane **vyšší ako 176,8-násobok** platného životného minima, NČZD na manželku (manžela) ročne je suma zodpovedajúca rozdielu 63,4-násobku platného životného minima a jednej štvrtiny základu dane tohto daňovníka. Ak manželka (manžel) **mala vlastný príjem**, potom takto vypočítaná suma sa zníži o vlastný príjem manželky (manžela).

Ak si daňovník v zdaňovacom období môže uplatniť NČZD na manželku (manžela) len jeden alebo niekoľko kalendárnych mesiacov, potom si základ dane v súlade s § 11 ods. 5 ZDP zníži len o NČZD na manželku (manžela) zodpovedajúcu 1/12 tejto NČZD za každý kalendárny mesiac, **na začiatku ktorého boli splnené podmienky** na uplatnenie tejto NČZD, pričom sa posudzujú celoročné príjmy manželky (manžela) bez ohľadu na to, v ktorých mesiacoch boli splnené podmienky na uplatnenie NČZD na manželku (manžela). V súlade s § 47 ZDP sa NČZD na manželku (manžela) zaokrúhľuje na eurocenty nahor, pričom postupné zaokrúhľovanie v dvoch alebo vo viacerých stupňoch nie je prípustné. Znamená to, že sa zaokrúhľuje až konečná suma NČZD na manželku (manžela), na eurocenty nahor.

3.1 Vymedzenie pojmov

3.1.1 Manželka (manžel)

Za manželku (manžela) daňovníka sa v súlade s § 11 ods. 4 písm. a) ZDP na účely uplatnenia tejto NČZD považuje manželka (manžel), ktorá žije s daňovníkom v domácnosti a v príslušnom zdaňovacom období splní aspoň jednu z nasledovných podmienok:

- manželka (manžel) sa starala o vyživované maloleté dieťa podľa § 3 ods. 2 zákona č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodičovskom príspevku“), v súlade s ktorým ide o dieťa do troch rokov veku, do šiestich rokov veku, ktoré má dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav (posudok o dlhodobu nepriaznivom

zdravotnom stave dieťaťa vydáva úrad práce, sociálnych vecí a rodiny na základe písomnej žiadosti oprávnenej osoby), alebo do šiestich rokov veku, ktoré je zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov [§ 2 písm. b) zákona o rodičovskom príspevku], najdlhšie tri roky od právoplatnosti prvého rozhodnutia o zverení dieťaťa do starostlivosti tej istej oprávnenej osobe,

Príklad č. 3

Daňovník sa 15.12.2017 oženil. Jeho manželka 12.05.2018 porodila dieťa a od tohto dňa sa o toto dieťa začala starať. Daňovníkovi vznikol nárok na NČZD na manželku od mesiaca jún 2018. Dňa 14.07.2018 sa manželka zamestnala, o dieťa sa aj naďalej starala, pričom počas pracovnej doby riadnu starostlivosť zabezpečila daňovníkovou matkou. Môže si daňovník uplatniť NČZD na manželku aj po júli 2018?

V súlade s § 3 ods. 4 zákona o rodičovskom príspevku podmienka riadnej starostlivosti o dieťa sa považuje za splnenú nielen vtedy, ak manželka zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa osobne, ale aj vtedy, ak riadnu starostlivosť o dieťa zabezpečuje právnickou osobou alebo inou plnoletou fyzickou osobou, t. j. aj matkou daňovníka. Vzhľadom na uvedené, ak sú splnené aj ďalšie ustanovené podmienky, daňovník si môže na manželku uplatniť NČZD aj po 14.07.2018.

- manželka (manžel) poberala peňažný príspevok na opatrovanie, ktorý je vyplácaný v súlade s § 40 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o peňažných príspevkoch“),

Príklad č. 4

Manželka daňovníka od 01.12.2018 začala opatrovať fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, za čo jej úrad práce, sociálnych vecí a rodiny rozhodnutím priznal nárok na peňažný príspevok na opatrovanie. Peňažný príspevok na opatrovanie za mesiac december 2018 jej bol vyplatený dňa 20.01.2019. Môže si daňovník uplatniť NČZD na manželku od decembra 2018?

Nárok na peňažný príspevok na opatrovanie a nárok na jeho výplatu vzniká právoplatným rozhodnutím úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o jeho priznaní. Peňažný príspevok na opatrovanie sa vždy vypláca mesačne pozadu. V súlade s § 11 ods. 5 ZDP si môže daňovník uplatniť NČZD na manželku za každý kalendárny mesiac, na začiatku ktorého boli splnené podmienky na uplatnenie tejto NČZD. Ak daňovník preukáže rozhodnutím úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, že peňažný príspevok na opatrovanie bol manželke priznaný za mesiac december 2018, a tento jej bol aj vyplatený (bez ohľadu na to, v ktorom mesiaci), a ak sú splnené aj ďalšie ustanovené podmienky, daňovník si môže na manželku uplatniť NČZD od decembra 2018.

- manželka (manžel) bola zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie v súlade s ustanovením § 33 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“),

Poznámka:

Táto podmienka nie je splnená, ak manželka (manžel) bola v súlade s ustanoveniami zákona o službách zamestnanosti zaradená do iných evidencií, napr. do evidencie záujemcov o zamestnanie.

Príklad č. 5

Od 15.12.2017 do 06.06.2018 bola manželka daňovníka dobrovoľne nezamestnaná. Dňa 07.06.2018 manželka požiadala úrad práce, sociálnych vecí a rodiny o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Za ktoré mesiace roka 2018 si môže daňovník uplatniť NČZD na manželku?

Keďže na začiatku mesiacov január až jún 2018 nebola splnená ani jedna z podmienok ustanovených v § 11 ods. 4 písm. a) ZDP, daňovníkovi za tieto mesiace nevzniká nárok na NČZD na manželku. Až na začiatku mesiaca júl 2018 splnila jednu z ustanovených podmienok, t. j. bola zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie, a preto až od júla 2018 si môže daňovník na manželku uplatniť NČZD, pričom musia byť splnené aj ďalšie ustanovené podmienky.

Príklad č. 6

Manžel zamestnankyne bol celý rok 2017 zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Vzhľadom k tomu, že boli splnené všetky ustanovené podmienky na uplatnenie NČZD na manžela, zamestnankyňa si u zamestnávateľa v ročnom zúčtovaní uplatnila túto NČZD v plnej sume. V auguste 2018 boli zistené nové skutočnosti, na základe ktorých bol manžel spätne k 01.07.2017 vyradený z evidencie uchádzačov o zamestnanie. Má manželka kvôli spätnému vyradeniu manžela z evidencie uchádzačov o zamestnanie povinnosť podať daňové priznanie za rok 2017 a upraviť v ňom výšku NČZD na manžela?

Vzhľadom k tomu, že v auguste 2018 nastala nová skutočnosť, na základe ktorej manželke nevzniká nárok na NČZD na manžela za celé zdaňovacie obdobie 2017, je povinná uplatniť postup podľa § 32 ods. 9 ZDP a § 16 ods. 2 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „daňový poriadok“). Znamená to, že manželka podá daňové priznanie za rok 2017, ktoré sa považuje za dodatočné daňové priznanie a v tomto daňovom priznaní si upraví výšku NČZD na manžela.

- manželka (manžel) sa považuje za občana so zdravotným postihnutím podľa § 9 zákona o službách zamestnanosti. Občan so zdravotným postihnutím na účely zákona o službách zamestnanosti je občan uznaný za invalidného, t. j. občan, ktorý pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou,
- manželka (manžel) sa považuje za občana s ťažkým zdravotným postihnutím podľa § 2 ods. 3 zákona o peňažných príspevkoch, v súlade s ktorým ťažké zdravotné postihnutie je zdravotné postihnutie s mierou funkčnej poruchy najmenej 50 %.

Príklad č. 7

Manželka daňovníka v mesiacoch január až júl 2018 poberala invalidný dôchodok. Od augusta 2018 jej nárok na invalidný dôchodok zanikol z dôvodu, že 15.04.2018 posudkový lekár posúdil jej zdravotný stav tak, že jej pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je menej ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Za ktoré mesiace roka 2018 si môže daňovník uplatniť NČZD na manželku?

Poberanie invalidného dôchodku nemá vplyv na uplatnenie NČZD na manželku. Vzhľadom na uvedené, ak sú splnené aj ďalšie ustanovené podmienky, daňovník si môže na manželku uplatniť NČZD za mesiace január až apríl 2018, t. j. v mesiacoch, v ktorých sa manželka považovala za občana so zdravotným postihnutím, resp. za občana s ťažkým zdravotným postihnutím.

3.1.2 Vlastný príjem manželky (manžela)

Vlastným príjmom manželky (manžela) sa v súlade s § 11 ods. 4 písm. b) ZDP rozumie príjem manželky (manžela) znížený o zaplatené poistné a príspevky, ktoré manželka (manžel) v príslušnom zdaňovacom období bola povinná z tohto príjmu zaplatiť.

Legislatívna skratka „poistné a príspevky“ je zavedená v § 5 ods. 7 písm. e) ZDP. V súlade s citovaným ustanovením sa poistným a príspevkami rozumejú poistné na verejné zdravotné poistenie (napr. zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), poistné na sociálne poistenie (zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov), poistné na sociálne zabezpečenie (zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) a príspevky na starobné dôchodkové sporenie [zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o SDS“)] alebo poistné a príspevky na zahraničné poistenie rovnakého druhu.

Príklad č. 8

Manželka daňovníka bola celý rok 2017 zaradená v evidencii uchádzačov o zamestnanie. V tomto zdaňovacom období predala garáž, ktorá bola v jej výlučnom vlastníctve, za 2 000 €, pričom poistné z tohto príjmu v zdaňovacom období 2017 neplatila. V roku 2018 zdravotná poisťovňa za zákonom stanovených podmienok

vykonala manželke daňovníka ročné zúčtovanie poisťného na verejné zdravotné poistenie za rok 2017 a výsledkom ročného zúčtovania poisťného je nedoplatok v sume 68 € viažuci sa k príjmom z predaja garáže (príjem podľa § 8 ZDP). Manželka tento nedoplatok zaplatila dňa 30.06.2018, t. j. po dni uplatnenia NČZD na manželku jej manželom. Môže sa pri výpočte vlastného príjmu za rok 2017 príjem manželky znížiť o poisťné, ktoré zaplatila manželka až v zdaňovacom období roka 2018?

V súlade s § 11 ods. 4 písm. b) ZDP manželka daňovníka od príjmu dosiahnutého v zdaňovacom období 2017 môže odpočítať len to poisťné, ktoré z tohto príjmu bola povinná zaplatiť a do dňa uplatnenia NČZD na manželku aj zaplatila. Vzhľadom k tomu, že poisťné z tohto príjmu manželka zaplatila až po tom, ako si na ňu manžel NČZD uplatnil, o toto poisťné sa môže znížiť príjem manželky na účely výpočtu NČZD na manželku len prostredníctvom dodatočného daňového priznania za rok 2017. Keďže poisťné zaplatené 30.06.2018 sa viaže k príjmom za rok 2017, nie je možné odpočítať ho pri výpočte NČZD na manželku za rok 2018 od príjmov za rok 2018.

Do vlastného príjmu manželky (manžela) sa **zahŕňajú** všetky príjmy (tzv. hrubé príjmy), ktoré manželka (manžel) dosiahla v príslušnom zdaňovacom období, t. j. aj príjmy, ktoré nie sú predmetom dane alebo príjmy oslobodené od dane. **Výnimku** predstavujú len príjmy, ktorými sú:

- zamestnanecká prémie podľa § 32a ZDP,
- daňový bonus podľa § 33 ZDP,
- zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť,
- štipendium poskytované študentovi, ktorý sa sústavne pripravuje na budúce povolanie [zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 600/2003 Z. z.“)],
- štátne sociálne dávky, ktorými sú:
 - príspevok pri narodení dieťaťa alebo príspevok na viac súčasne narodených detí (zákon č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov),
 - rodičovský príspevok (zákon o rodičovskom príspevku),
 - príspevok na pohreb (zákon č. 238/1998 Z. z. o príspevku na pohreb v znení neskorších predpisov),
 - prídavok na dieťa a príplatok k prídavku na dieťa (zákon č. 600/2003 Z. z.),
 - vianočný príspevok (zákon č. 592/2006 Z. z. o poskytovaní vianočného príspevku niektorým poberateľom dôchodku a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov),
 - príplatok k dôchodku (zákon č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom v znení neskorších predpisov),
 - príspevok športovému reprezentantovi (zákon č. 112/2015 Z. z. o príspevku športovému reprezentantovi a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov).

Príklad č. 9

Daňovník od roku 2012 žil v domácnosti s manželkou Annou, ktorá sa podľa rozhodnutia úradu práce, sociálnych vecí a rodiny považuje za občana s ťažkým zdravotným postihnutím. Okrem invalidného dôchodku, ktorý celý rok poberala v úhrne 200 €, nemala Anna v roku 2018 žiadny iný príjem. Dňa 20.02.2018 sa daňovník od manželky odsťahoval a začal žiť v domácnosti s novou partnerkou Elenou. S manželkou Annou ich súd rozviedol dňa 21.03.2018.

Dňa 06.07.2018 uzavrel daňovník sobáš s novou partnerkou Elenou, ktorej sa 30.07.2018 narodilo dieťa, o ktoré sa od tohto dňa začala starať. V roku 2018 manželka Elena poberala len materské dávky, v úhrne za rok 2018 v sume 500 €. V ktorých mesiacoch sú splnené podmienky na uplatnenie NČZD na manželku a ktoré príjmy sa zahrnú do vlastného príjmu?

Podmienky na uplatnenie NČZD na manželku Annu (domácnosť, manželka bola občanom s ťažkým zdravotným postihnutím) boli súčasne splnené len v mesiacoch január a február 2018.

Podmienky na uplatnenie NČZD na manželku Elenu (domácnosť, starostlivosť o maloleté dieťa) boli súčasne splnené až od augusta 2018 (dieťa sa narodilo 30.07.2018, t. j. august 2018 je prvým kalendárnym mesiacom, na začiatku ktorého je splnená podmienka starostlivosti o maloleté dieťa).

Vlastný príjem na účely uplatnenia NČZD na manželku sa určí ako súčet ročného príjmu Anny (200 €) a ročného príjmu Eleny (500 €), t. j. 700 €, pričom daňovník si základ dane za rok 2018 môže znížiť o NČZD na manželku zodpovedajúcu 7/12 NČZD na manželku.

Vzhľadom na to, že spôsob zahrnutia príjmov plynúcich z bezpodielového spoluvlastníctva manželky (manžela) do vlastného príjmu manželky (manžela) na účely uplatnenia NČZD na manželku (manžela) ZDP špecificky neupravuje (na rozdiel od zahrnovania takýchto príjmov do základu dane podľa § 4 ods. 8 ZDP), uvedené príjmy sa do vlastného príjmu manželky (manžela) zahrnú buď v sume zodpovedajúcej 1/2 dosiahnutých príjmov, alebo v sume vyplývajúcej z dohody manželov podľa § 4 ods. 8 ZDP.

Príklad č. 10

V roku 2018 manželom plynul príjem z prenájmu nehnuteľnosti podľa § 6 ods. 3 ZDP vo výške 10 000 €. Nehnuteľnosť bola v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov. Manželia sa dohodli, že do základu dane si príjmy z prenájmu v súlade s § 4 ods. 8 ZDP zahrnú tak, že na manžela z celkových príjmov z prenájmu pripadne suma 9 500 €, z čoho 500 € je oslobodených od dane, t. j. do základu dane si manžel zahmie 9 000 €. Na manželku pripadne 500 €, čo je suma oslobodená od dane, ktorá sa do základu dane nezahŕňa. Aká suma z celkových príjmov sa má zahrnúť do vlastného príjmu manželky na účely uplatnenia NČZD na manželku?

Predmetné príjmy sa do vlastného príjmu manželky zahrnú v sume vyplývajúcej z dohody manželov, čo je 500 €.

3.1.3 Domácnosť

Pojem „domácnosť“ je ustanovený v § 115 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého domácnosť tvoria fyzické osoby, ktoré spolu trvale žijú a spoločne uhradzujú náklady na svoje potreby. Adresa trvalého pobytu manžela a manželky pri uplatnení NČZD na manželku (manžela) nie je podstatná.

3.2 Uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane na manželku (manžela)

Nárok na NČZD na manželku (manžela) [§ 11 ods. 3 a 4 ZDP] si môže daňovník uplatniť len po uplynutí zdaňovacieho obdobia, a to buď u zamestnávateľa prostredníctvom ročného zúčtovania, alebo sám podaním daňového priznania. NČZD na manželku (manžela) sa v závislosti od výšky vykázaného základu dane (čiastkového základu dane) postupne znižuje, pričom jej nárok vzniká len v tom mesiaci, **na začiatku ktorého boli splnené podmienky** na uplatnenie tejto NČZD.

NČZD na manželku (manžela) za podmienok ustanovených v § 11 ods. 3 a 4 ZDP si môže uplatniť aj daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou, ak úhrn jeho zdaniteľných príjmov zo zdrojov na území Slovenskej republiky (§ 16 ZDP) v príslušnom zdaňovacom období tvorí najmenej 90 % zo všetkých príjmov tohto daňovníka, ktoré mu plynú zo zdrojov na území Slovenskej republiky a zo zdrojov v zahraničí (§ 11 ods. 7 ZDP).

3.3 Spôsob preukazovania nároku

V súlade s § 37 ods. 1 písm. a) ZDP nárok na zníženie základu dane preukazuje zamestnanec zamestnávateľovi:

- predložením dokladov preukazujúcich oprávnenosť nároku na uplatnenie NČZD podľa § 11 ods. 3 ZDP vystaveného oprávneným subjektom, t. j. v každom prípade zamestnanec musí predložiť okrem sobášneho listu, resp. iného dokladu preukazujúceho uzavretie manželstva aj ďalší doklad, ktorým preukazuje splnenie ustanovených podmienok v § 11 ods. 4 písm. a) ZDP, napr. rodný list dieťaťa, posudok o dlhodobom nepriaznivom zdravotnom stave dieťaťa, rozhodnutie o poberaní peňažného príspevku na opatrovanie, potvrdenie z úradu práce o zaradení do evidencie uchádzačov, posudok o tom, že ide o občana so zdravotným postihnutím alebo občana s ťažkým zdravotným postihnutím,
- čestným vyhlásením o výške vlastného príjmu manželky (manžela), ktoré je súčasťou žiadosti o vykonanie ročného zúčtovania (§ 38 ZDP).

Príklad č. 11

Manželka daňovníka sa stará o dieťa do šiestich rokov veku, ktoré má dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav. Aké doklady má predložiť daňovník zamestnávateľovi na preukázanie nároku na NČZD na manželku?

Daňovník predloží zamestnávateľovi tri doklady, ktorými preukazuje nárok na NČZD na manželku, t. j. sobášny list, rodný list dieťaťa a posudok o dlhodobu nepriaznivom zdravotnom stave dieťaťa. Vlastný príjem manželky zamestnanec zamestnávateľovi nepreukazuje, ale v žiadosti o vykonanie ročného zúčtovania uvedie (vyhlási) výšku jej vlastného príjmu.

Daňovník, ktorý si túto NČZD uplatňuje prostredníctvom daňového priznania, nemá automaticky povinnosť k daňovému priznaniu priložiť doklad, ktorým by nárok na uplatnenie tejto NČZD preukázal. Daňovník v príslušnom daňovom priznaní uvedie úhrnnú sumu vlastného príjmu manželky (manžela), pričom správca dane je oprávnený daňovníka vyzvať, aby nárok na uplatnenú NČZD na manželku (manžela) preukázal.

4. oddiel Nezdaniteľná časť základu dane, ktorou sú príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie

NČZD podľa ustanovenia § 11 ods. 10 ZDP sú aj príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie podľa osobitného predpisu [zákon č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DDS“)] a na doplnkové dôchodkové sporenie v zahraničí rovnakého alebo porovnateľného druhu.

V súlade s § 11 ods. 11 ZDP je možné príspevky daňovníka na doplnkové dôchodkové sporenie (ďalej len „DDS“) podľa § 11 ods. 10 ZDP odpočítať od základu dane vo výške, v akej boli v zdaňovacom období preukázateľne zaplatené, v úhrne najviac do výšky 180 € za rok. Pri výpočte úhrnu príspevkov na DDS, platené zamestnávateľom a zamestnancom, ktorí sú účastníkmi tohto sporenia, sa použije postup podľa § 4 ods. 3 ZDP.

Podľa § 11 ods. 12 ZDP na uplatnenie tejto NČZD musia byť súčasne splnené nasledovné podmienky:

- príspevky na DDS podľa § 11 ods. 10 ZDP zaplatil daňovník na základe účastníckej zmluvy uzatvorenej po 31.12.2013 alebo na základe zmeny účastníckej zmluvy, ktorej súčasťou je zrušenie dávkového plánu,
- daňovník nemá uzatvorenú inú účastnícku zmluvu podľa zákona o DDS, ktorá nespĺňa podmienky uvedené v § 11 ods. 12 písm. a) ZDP.

NČZD, ktorou sú príspevky na DDS, si za podmienok ustanovených v § 11 ods. 10 ZDP môže uplatniť aj daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou, ak úhrn jeho zdaniteľných príjmov zo zdrojov na území Slovenskej republiky (§ 16 ZDP) v príslušnom zdaňovacom období tvorí najmenej 90 % zo všetkých príjmov tohto daňovníka, ktoré mu plynú zo zdrojov na území Slovenskej republiky a zo zdrojov v zahraničí (§ 11 ods. 7 ZDP).

Príklad č. 12

Daňovník si od roku 2012 platí sám mesačne príspevky na DDS. Dňa 16.06.2018 podpísal dodatok k uzatvorenej účastníckej zmluve, ktorého súčasťou je zrušenie dávkového plánu. Môže si za zdaňovacie obdobie 2018 do úhrnu príspevkov na DDS započítať aj príspevky, ktoré zaplatil v tomto roku do 16.06.?

Aj napriek tomu, že daňovník podpísal dodatok k uzatvorenej účastníckej zmluve až 16.06.2018, za zdaňovacie obdobie 2018 si pri výpočte úhrnu príspevkov na DDS, môže započítať príspevky preukázateľne zaplatené od 01.01.2018 do 31.12.2018, najviac však do výšky 180 €.

4.1 Uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane, ktorou sú príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie

Nárok na NČZD, ktorou sú príspevky na DDS si môže daňovník uplatniť len po uplynutí zdaňovacieho obdobia, a to buď u zamestnávateľa prostredníctvom ročného zúčtovania, alebo osobne prostredníctvom podaného daňového priznania.

Pri výpočte úhrnu príspevkov na DDS, platených zamestnávateľom za zamestnanca, ktorý je účastníkom tohto sporenia, sa použije postup podľa § 4 ods. 3 ZDP, t. j. príspevky na DDS uhradené zamestnávateľom za zamestnanca do 31.01. po skončení zdaňovacieho obdobia sú súčasťou úhrnu príspevkov na DDS za toto zdaňovacie obdobie. Zamestnanci, ktorí si príspevky na DDS platia sami, postup podľa § 4 ods. 3 ZDP neuplatnia.

4.2 Spôsob preukazovania nároku

V súlade s § 37 ods. 1 písm. c) ZDP nárok na zníženie základu dane preukazuje zamestnanec zamestnávateľovi, predložením dokladu preukazujúceho oprávnenosť nároku na uplatnenie NČZD podľa § 11 ods. 10 ZDP vystaveného oprávneným subjektom. Takýmto dokladom je napr. výpis z osobného účtu sporiteľa vystavený doplnkovou dôchodkovou spoločnosťou.

Ak za zamestnanca príspevok na DDS odvádza zamestnávateľ a zamestnanec v žiadosti o vykonanie ročného zúčtovania vyhlási, že spĺňa podmienky ustanovené v § 11 ods. 12 ZDP, potom zamestnanec nemá povinnosť zamestnávateľovi každoročne preukazovať nárok na túto NČZD.

Daňovník, ktorý si NČZD, ktorou sú príspevky na DDS, uplatňuje prostredníctvom daňového priznania, nemá automaticky povinnosť k daňovému priznaniu priložiť doklad, ktorým by nárok na uplatnenie tejto NČZD preukázal. Správca dane je však oprávnený daňovníka vyzvať, aby nárok na uplatnenú NČZD preukázal.

5. oddiel Nezdaniteľná časť základu dane, ktorou sú preukázateľne zaplatené úhrady súvisiace s kúpeľnou starostlivosťou a s ňou spojenými službami

Podľa § 11 ods. 14 ZDP NČZD sú aj preukázateľne zaplatené úhrady súvisiace s kúpeľnou starostlivosťou a s ňou spojenými službami (ďalej len „NČZD na kúpeľnú starostlivosť“) vynaložené v príslušnom zdaňovacom období v prírodných liečebných kúpeľoch a kúpeľných liečebniach prevádzkovaných na základe povolenia podľa § 33 zákona č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 538/2005 Z. z.“) v úhrne najviac do výšky 50 € za rok. Za NČZD daňovníka sa považujú aj tieto zaplatené úhrady za manželku (manžela) daňovníka a dieťa daňovníka, ktoré sa na účely ZDP považuje u tohto daňovníka za vyživované (§ 33 ZDP) v úhrne najviac do výšky 50 € za rok za každého z nich.

Poznámka:

Ustanovenie § 11 ods. 14 bolo do ZDP doplnené zákonom č. 344/2017 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2018.

NČZD na kúpeľnú starostlivosť sa vzťahuje na kúpeľnú starostlivosť a s ňou súvisiace služby, ktorými sú napr. úhrady za kúpeľné procedúry, stravu, ubytovanie, parkovanie a pod., ktoré sú uhrádzané zamestnancom a **nie sú** uhrádzané z verejného zdravotného poistenia podľa zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov alebo inou osobou, napr. zamestnávateľom. V prípade, ak je časť takýchto úhrad uhrádzaná z verejného zdravotného poistenia, resp. inou osobou a časť úhrad si uhrádza sám daňovník, potom daňovník má nárok na uplatnenie NČZD na kúpeľnú starostlivosť na ním zaplatenú časť úhrad v úhrne najviac do výšky 50 € za rok.

Nárok na túto NČZD nevzniká v prípade, ak návštevníci kúpeľov využili len služby, ktoré nie sú kúpeľnými procedúrami a ani službami súvisiacimi s kúpeľnou starostlivosťou, napr. ak uhradili len občerstvenie v kúpeľnom zariadení.

5.1 Uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane, ktorou sú preukázateľne zaplatené úhrady súvisiace s kúpeľnou starostlivosťou a s ňou spojenými službami

Nárok na NČZD na kúpeľnú starostlivosť si daňovník uplatní až po skončení zdaňovacieho obdobia u zamestnávateľa prostredníctvom ročného zúčtovania alebo osobne, podaním daňového priznania, prvýkrát za zdaňovacie obdobie roka 2018.

Za NČZD na kúpeľnú starostlivosť daňovníka sa považujú aj zaplatené úhrady za manželku (manžela) daňovníka a vyživované dieťa (deti) daňovníka, pričom si ju môže uplatniť len jeden z nich. Ak nárok na uplatnenie tejto NČZD za vyživované dieťa (deti) daňovníka spĺňa viac daňovníkov a ak sa nedohodnú inak, NČZD na kúpeľnú starostlivosť sa uplatňuje v poradí matka, otec, iná oprávnená osoba.

NČZD na kúpeľnú starostlivosť, za podmienok ustanovených v § 11 ods. 14 ZDP, si môže uplatniť aj daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou, a to bez ohľadu na výšku dosiahnutých zdaniteľných príjmov plynúcich zo zdrojov na území Slovenskej republiky.

Nárok na NČZD na kúpeľnú starostlivosť nevzniká v prípade, ak daňovník využil kúpeľnú starostlivosť a s ňou spojené služby v zariadení, ktoré **nie je** prevádzkované na základe povolenia podľa § 33 zákona č. 538/2005 Z. z. (napr. zahraničné kúpele).

Poznámka:

Zoznam kúpeľov prevádzkovaných podľa § 33 zákona č. 538/2005 Z. z. je uvedený na webovej stránke Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.

Príklad č. 14

Zamestnávateľ v máji a v júni 2018 zabezpečil pre svojich zamestnancov kúpeľnú starostlivosť v hodnote 235 € za zamestnanca. Kúpele zamestnávateľovi vystavili faktúru s identifikáciou zamestnancov, ktorí tieto služby využili. Zamestnanci zamestnávateľovi uhradili (zrážkou zo mzdy) časť fakturovaných nákladov, čo u jedného zamestnanca predstavovalo 35 €. Počas pobytu v kúpeľoch si zamestnanci kúpili občerstvenie v úhrnnej sume od 25 do 45 €, o čom mali doklad z ERP. Ktoré úhrady si môžu zamestnanci uplatniť pri ročnom zúčtovaní vo forme NČZD na kúpeľnú starostlivosť a akými dokladmi majú nárok preukázať?

Zamestnancom vznikol nárok na NČZD na kúpeľnú starostlivosť, pričom si môžu uplatniť nielen úhrady, ktoré zaplatili zamestnávateľovi, ale aj úhrady za občerstvenie. V prípade uplatnenia tejto NČZD postačuje, aby zamestnanec preukázal nárok aspoň jedným dokladom s jeho identifikáciou. V danom prípade je týmto dokladom faktúra, ktorú má zamestnávateľ. Zostávajúce výdavky súvisiace s kúpeľnou starostlivosťou môže zamestnanec preukázať aj dokladmi z ERP, kde jeho identifikácia nie je potrebná. Každý z uvedených zamestnancov má nárok na uplatnenie NČZD na kúpeľnú starostlivosť najviac do výšky 50 €.

Úhrady zamestnávateľa za zabezpečenie kúpeľnej starostlivosti pre svojich zamestnancov možno na strane zamestnávateľa po splnení ustanovených podmienok považovať za daňový výdavok podľa § 19 ods. 1 ZDP. Na strane zamestnanca ide o zdaniteľný nepeňažný príjem zo závislej činnosti podľa § 5 ods. 1 v nadväznosti na § 5 ods. 2 ZDP, v danom prípade vo výške 200 € (náklady vynaložené za zamestnanca znížené o časť sumy uhradenej zamestnancom).

Príklad č. 15

Manžel sprevádzal v kúpeľoch svoju manželku, ktorej kúpeľnú liečbu predpísal lekár. Celý pobyt v kúpeľoch manželke preplatila zdravotná poisťovňa. Manžel za ubytovanie a stravu zaplatil spolu 450 €, na čo mu kúpele vystavili aj doklad s jeho identifikáciou. Môže si manžel za rok 2018 uplatniť NČZD na kúpeľnú starostlivosť?

Keďže aspoň jeden z manželov využil kúpeľnú starostlivosť, potom manželovi, ktorý využil len služby súvisiace s touto kúpeľnou starostlivosťou manželky, ktorú sprevádzal, vznikol nárok na uplatnenie NČZD na kúpeľnú starostlivosť, ktorú si uplatní buď u zamestnávateľa v ročnom zúčtovaní alebo osobne podaním daňového priznania.

Príklad č. 16

Manželia v máji 2018 absolvovali hodinový wellness pobyt v kúpeľoch. Kúpele manželom vystavili doklad o úhrade 43 € za každú osobu. Okrem tejto úhrady manžel pri odchode zaplatil za parkovné 10 € (doklad z ERP). V akej sume si manželia môžu uplatniť NČZD na kúpeľnú starostlivosť?

Manželia majú nárok na uplatnenie NČZD na kúpeľnú starostlivosť nielen na úhrady za pobyt v kúpeľoch (43 € za osobu), ale aj za parkovanie (10 €). Je na dohode manželov, kto si NČZD na kúpeľnú starostlivosť uplatní.

Prednostne si nárok na túto NČZD uplatní každý z manželov sám za seba, napr. manžel 48 € (43 € wellness + časť parkovného 5 €) a manželka 48 € (43 € wellness + 5 € parkovné). NČZD na kúpeľnú starostlivosť si môže uplatniť manžel aj za manželku, v úhrne je to suma 96 €, ale len ak si manželka túto NČZD neuplatnila za seba (rovnako to platí aj v opačnom prípade).

5.2 Spôsob preukazovania nároku

Zamestnanec, ktorý si uplatňuje NČZD na kúpeľnú starostlivosť u zamestnávateľa prostredníctvom ročného zúčtovania, nárok na zníženie základu dane preukazuje predložením dokladu preukazujúceho oprávnenosť nároku na uplatnenie NČZD na kúpeľnú starostlivosť podľa § 11 ods. 14 ZDP a predložením dokladu o zaplatení úhrady súvisiacej s kúpeľnou starostlivosťou a s ňou spojenými službami vynaloženej v prírodných liečebných kúpeľoch a kúpeľných liečebniach prevádzkovaných na základe povolenia podľa zákona č. 538/2005 Z. z. [§ 37 ods. 1 písm. d) ZDP].

Pokiaľ zamestnanec uplatňuje nárok na NČZD na kúpeľnú starostlivosť za manželku alebo za vyživované dieťa u zamestnávateľa, ktorému ešte nepreukázal, že ide o jeho manželku alebo o jeho vyživované dieťa je potrebné, aby tieto skutočnosti preukázal predložením príslušných dokladov pri uplatnení NČZD na kúpeľnú starostlivosť.

V prípade, ak predložené doklady neobsahujú presnú identifikáciu (aspoň meno a priezvisko) daňovníka uplatňujúceho si túto NČZD (resp. manželky, manžela alebo vyživovaného dieťa), daňovník musí iným spôsobom preukázať, že využil uvedené služby v kúpeľnom zariadení (napr. potvrdením od poskytovateľa služieb, že služby spotreboval uvedený daňovník).

Vzhľadom na skutočnosť, že NČZD na kúpeľnú starostlivosť si môže uplatniť len jeden z daňovníkov uvedených v § 11 ods. 14 ZDP, zamestnanec uplatňujúci si túto NČZD na manželku (manžela), resp. ich plnoleté vyživované dieťa by mal zamestnávateľovi predložiť vyhlásenie týchto osôb, že si za rovnaké zdaňovacie obdobie neuplatňujú nárok na túto NČZD. Uvedený postup vyplýva z dôvodovej správy k zákonu č. 344/2017 Z. z.

Daňovník, ktorý si NČZD na kúpeľnú starostlivosť uplatňuje prostredníctvom daňového priznania, nemá povinnosť k daňovému priznaniu priložiť doklady, ktorými by nárok na uplatnenie tejto NČZD preukázal. Daňovník v príslušnom daňovom priznaní uvedenie výšku preukázateľne zaplatených úhrad za manželku (manžela) a za vyživované dieťa (deti) ako aj osobné údaje o týchto osobách. Správca dane je v prípade pochybnosti o správnosti, pravdivosti alebo úplnosti podaného daňového priznania alebo jeho príloh oprávnený daňovníka vyzvať podľa § 17 daňového poriadku, aby nárok na uplatnenú NČZD na kúpeľnú starostlivosť preukázal.

Príklad č. 17

Zdravotná poisťovňa schválila pre vyživované dieťa kúpeľnú liečbu so sprievodcom, ktorým bol jeho otec. Celý pobyt dieťaťa a otca preplatila zdravotná poisťovňa. Otec počas tohto pobytu v kúpeľoch uhradil parkovné v sume 25 € a nealkoholické nápoje pre seba a dieťa v sume 55 €. Môže si otec uplatniť NČZD na kúpeľnú starostlivosť pokiaľ predložil zamestnávateľovi doklad o absolvovaní kúpeľnej liečby s identifikáciou seba ako sprievodcu a dieťaťa, pričom úhradu parkovného a nealkoholických nápojov preukázal len dokladmi z ERP, na ktorých nebola identifikácia ani otca ani jeho dieťaťa?

V tomto prípade má otec vyživovaného dieťaťa nárok na uplatnenie NČZD na kúpeľnú starostlivosť za uhradené parkovné a nealkoholické nápoje. Túto NČZD si môže uplatniť aj na svoje vyživované dieťa, ktoré sprevádzal v kúpeľoch. Na preukázanie nároku na NČZD je postačujúce, aby aspoň jeden z dokladov znel konkrétne na meno daňovníka, ktorý využil kúpeľnú starostlivosť a s ňou spojené služby.

Príklad č. 18

Môže si zamestnanec za rok 2018 uplatniť NČZD na kúpeľnú starostlivosť za daňovníka vo výške 50 €, ak od 26.12.2017 do 02.01.2018 absolvoval 8-dňový liečebný pobyt v kúpeľoch, za ktorý 02.01.2018 zaplatil 320 €?

V súlade s § 11 ods. 14 ZDP účinným od 01.01.2018 túto NČZD možno uplatniť na kúpeľnú starostlivosť po 31.12.2017. To znamená, že pokiaľ sa kúpeľná starostlivosť uskutočnila na prelome rokov 2017 – 2018, zamestnanec si môže uplatniť NČZD na kúpeľnú starostlivosť v pomernej výške podľa počtu dní, v ktorých túto

kúpeľnú starostlivosť využil, najskôr až v roku 2018. Podľa preukázateľného dokladu zamestnanec zaplatil za dva dni kúpeľnej starostlivosti v roku 2018 (od 01.01. do 02.01.2018) v úhrne 80 €. Zamestnancovi vznikol nárok na uplatnenie NČZD na kúpeľnú starostlivosť v maximálnej výške 50 €.

Príklad č. 19

Zamestnanec v decembri 2018 zaplatil vopred 700 € za kúpeľnú starostlivosť, ktorú absolvoval v januári 2019. Môže si za rok 2018 uplatniť NČZD na kúpeľnú starostlivosť v maximálnej výške 50 €, ak kúpeľná starostlivosť tomuto zamestnancovi bola poskytnutá až v nasledujúcom roku?

Zamestnanec si za rok 2018 nemôže uplatniť túto NČZD, nakoľko kúpeľná starostlivosť mu v tomto roku nebola poskytnutá. Ak tento zamestnanec v roku 2019 absolvuje kúpeľnú starostlivosť a s ňou súvisiace služby, potom za rok 2019 si bude môcť uplatniť NČZD na kúpeľnú starostlivosť na zaplatené úhrady v roku 2019, ktoré súviseli s kúpeľnou starostlivosťou v maximálnej výške 50 €.

V súlade so znením § 11 ods. 14 ZDP účinným od 01.01.2019, NČZD na kúpeľnú starostlivosť **nie sú** úhrady súvisiace s kúpeľnou starostlivosťou a s ňou spojenými službami, pri ktorých sa uplatnil postup podľa osobitného predpisu [§ 152a zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“)] alebo postup podľa § 19 ods. 2 písm. w) ZDP.

Príklad č. 20

Zamestnanec v roku 2019 absolvuje týždenný rekreačný pobyt v kúpeľoch a využije služby spojené s kúpeľnou starostlivosťou. Po skončení pobytu zamestnávateľ na žiadosť zamestnanca vyplatí zamestnancovi príspevok na rekreáciu podľa § 152a Zákonníka práce. Môže si zamestnanec uplatniť aj NČZD na kúpeľnú starostlivosť na úhrady vynaložené v rámci tohto pobytu, ak sa rekreácia uskutočnila v zariadení prevádzkovanom na základe povolenia podľa § 33 zákona č. 538/2005 Z. z.?

V uvedenom prípade zamestnancovi nevzniká nárok na uplatnenie NČZD na kúpeľnú starostlivosť poskytnutú v rámci rekreačného pobytu v kúpeľoch, pretože znenie § 11 ods. 14 ZDP účinné od 01.01.2019 takýto postup nedovoľuje.

6. oddiel Špecifické ustanovenia

6.1 Zvýšenie základu dane

Ak bol daňovníkovi vyplatený predčasný výber podľa osobitného predpisu (§ 19 zákona o DDS), a v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach si uplatnil NČZD, ktorou sú príspevky na DDS, je povinný zvýšiť základ dane do troch zdaňovacích období od skončenia zdaňovacieho obdobia, v ktorom mu bola táto suma vyplatená o sumu zaplatených príspevkov na DDS, o ktorú si v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach znížil základ dane (§ 11 ods. 13 ZDP).

Základ dane môže daňovník zvýšiť o uplatnené príspevky na DDS buď jednorazovo v jednom zdaňovacom období, alebo základ dane bude zvyšovať postupne vo viacerých zdaňovacích obdobiach, najneskôr však v lehote ustanovenej v § 11 ods. 13 ZDP.

Poznámka:

Predčasným výberom podľa § 19 zákona o DDS sa rozumie suma zodpovedajúca súčinu aktuálnej hodnoty doplnkovej dôchodkovej jednotky zo dňa predchádzajúceho dňu určenému v žiadosti o vyplatenie predčasného výberu a počtu všetkých doplnkových dôchodkových jednotiek z príspevkov zaplatených účastníkom. Vyplatením predčasného výberu účastnícka zmluva nezaniká.

Podľa § 11 ods. 8 ZDP účinného od 01.01.2013, v zdaňovacích obdobiach rokov 2013 až 2016 bolo možné uplatniť aj NČZD, ktorou sú preukázateľne zaplatené príspevky na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „NČZD na SDS“).

V zmysle § 11 ods. 9 ZDP, ak bola daňovníkovi vyplatená suma podľa § 64 ods. 13 a § 123ae písm. b) zákona o SDS a tento daňovník si v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach uplatnil NČZD na SDS, je povinný zvýšiť základ dane do troch zdaňovacích období od skončenia zdaňovacieho obdobia, v ktorom mu bola táto suma vyplatená, o sumu zaplatených dobrovoľných príspevkov na SDS, o ktorú si v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach znížil základ dane.

Poznámka:

Sumou podľa § 64a ods. 13 a § 123ae písm. b) zákona o SDS sa rozumie suma zodpovedajúca súčinu počtu dôchodkových jednotiek, ktoré boli pripísané z dobrovoľných príspevkov a aktuálnej hodnoty dôchodkovej jednotky ku dňu, ktorý predchádza dňu prevodu, osobe, na ktorej meno bol vedený osobný dôchodkový účet, na ktorom boli tieto dôchodkové jednotky evidované, a ak to nie je možné, osobe, ktorá preukáže, že má na tieto finančné prostriedky nárok.

6.2 Uplatnenie nezdaniteľných častí základu dane v prípade úmrtia daňovníka

V zmysle § 49 ods. 4 ZDP, ak daňovník zomrie, daňové priznanie za príslušnú časť roka je povinný podať dedič. Ak je dedičov viac, podáva daňové priznanie ten, ktorému to vyplynie z dohody dedičov. Ak sa nedohodnú, ktorý z nich priznanie podá, určí ho správca dane. Ak je dedičom Slovenská republika, daňové priznanie sa nepodáva. Daňové priznanie sa podáva do troch mesiacov po smrti daňovníka, pričom správca dane môže túto lehotu na žiadosť dediča predĺžiť, ak dedič podá žiadosť najneskôr 15 dní pred uplynutím lehoty na podanie takéhoto daňového priznania.

V zmysle § 49 ods. 5 ZDP, ak daňovník pred svojím úmrtím mal povinnosť podať daňové priznanie za predchádzajúce zdaňovacie obdobie a daň nebola vyrubená, je dedič, s výnimkou Slovenskej republiky, povinný podať daňové priznanie namiesto zomretého daňovníka do troch mesiacov po úmrtí daňovníka. Správca dane môže túto lehotu zo závažných dôvodov na žiadosť dediča predĺžiť, ak žiadosť dedič podá najneskôr 15 dní pred uplynutím lehoty na podanie takéhoto daňového priznania.

Dedič v daňovom priznaní podanom za zomrelého daňovníka za ustanovených podmienok uplatní aj NČZD uvedené v § 11 ZDP.

Príklad č. 21:

Daňovník, ktorý nebol poberateľom dôchodku uvedeného v § 11 ods. 6 ZDP, počas roka 2018 poberal zdaniteľné príjmy len zo závislej činnosti od jedného zamestnávateľa. Uvedenému daňovníkovi zamestnávateľ zrážal zo mzdy príspevky na DDS. V máji 2018 sa spolu s manželkou zúčastnil na liečebnom pobyte v kúpeľoch, v ktorých za seba a manželku zaplatil spolu 200 €. Kúpele tomuto zamestnancovi vystavili preukázateľný doklad s identifikáciou osôb. Daňovník dňa 26.08.2018 zomrel a daňové priznanie za príslušnú časť roka za zomrelého daňovníka, t. j. do 26.11.2018, podal dedič (§ 49 ods. 4 ZDP), ktorým je jeho manželka. Ktoré z uvedených NČZD mohla manželka uplatniť za zomretého daňovníka, ak bola po celý rok 2018 zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie a poberala dávku v hmotnej núdzi?

Manželka v daňovom priznaní, ktoré podávala za zomretého manžela v lehote do 26.11.2018, znížila základ dane (čiastkový základ dane) o sumy:

- NČZD na daňovníka v plnej sume, pokiaľ zomretý manžel spĺňal podmienky ustanovené v § 11 ods. 2 písm. a) alebo b) ZDP,

- NČZD, ktorou sú príspevky na DDS zrazené zamestnávateľom do dňa smrti manžela v sume uvedenej v potvrdení o zdaniteľných príjmoch fyzickej osoby zo závislej činnosti vystavenom zamestnávateľom podľa § 39 ods. 5 ZDP, maximálne do výšky 180 €,

- NČZD na kúpeľnú starostlivosť za zomretého manžela najviac do výšky 50 € a NČZD na kúpeľnú starostlivosť za manželku, pokiaľ si ju sama neuplatnila.

Manželka má nárok na uplatnenie NČZD na manželku (manžela) v pomernej časti, t. j. za mesiace január až august 2018, ale výšku svojho vlastného príjmu za celé zdaňovacie obdobie 2018 môže jednoznačne určiť až k 31.12.2018. Vzhľadom na to, NČZD na manželku (manžela) možno uplatniť až po skončení zdaňovacieho obdobia, kedy je zrejmé splnenie všetkých zákonných podmienok vrátane podmienky vlastného príjmu manželky (manžela), napr. podaním dodatočného daňového priznania.

Závěrečné ustanovenie

Zrušuje sa Metodický pokyn k uplatňovaniu nezdaniateľných častí základu dane podľa § 11 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov účinný od 26. septembra 2016.

*Vypracoval: Finančné riaditeľstvo SR Banská Bystrica
Odbor daňovej metodiky
Marec 2019*